

ХУЛОСАИ

комиссияи экспертии Шурои диссертационии 6Д.КОА-О19 назди Донишгохи миллии Тоҷикистон оид ба диссертасияи Давлатов Бахтиёр Сайдакбаровиҷ дар мавзуи «Ҷавобгарии ҷиноятӣ барои саркашӣ аз супоридани андозҳо ва (ё) пардохтҳо аз шаҳсони ҳуқуқӣ тибқи қонунгузории ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон», барои дарёғти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.08 – Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷрои ҷазои ҷиноятӣ

1. Таҳқиқоти диссертационии Давлатов Бахтиёр Сайдакбаровиҷ фарогирандаи ҷанбаҳои назариявӣ, қонунгузорӣ ва амалии «Ҷавобгарии ҷиноятӣ барои саркашӣ аз супоридани андозҳо ва (ё) пардохтҳо аз шаҳсони ҳуқуқӣ тибқи қонунгузории ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон» мебошад, ки дар марҳилаи кунунӣ мубрамияти бештарро пайдо намудааст. Зоро, баъд аз соҳибистиқдол гардидани Ҷумҳурии Тоҷикистон ва қабули Кодекси ҷиноятии ҔТ дар ин марҳилаи рушди давлатдории миллӣ, то ба ҳол таҳқиқоти маҷмуӣ, баҳусус, ба забони давлатӣ оид ба ҷавобгарии ҷиноятӣ барои саркашӣ аз супоридани андозҳо ва (ё) пардохтҳо аз шаҳсони ҳуқуқӣ анҷом наёфтааст. Чунин холат зарурати омӯзиши бештари ҷанбаҳои назариявӣ, қонунгузорӣ ва амалии мазкурро ба вучуд овард.

Аз соли 1991 ин ҷониб дар ҔТ дигаргунҳои муҳимми сиёсӣ ва иқтисодӣ ба амал омадаанд, ки онҳо ҳароҷоти зиёди молиявиро талаб мекунанд. Ислоҳоти ҷорӣ, аз ҷумла, ба низоми андозбанӣ, ки воридшавии пардохтҳои андозро ба буҷети давлат таъмин менамояд, таъсир мерасонад. Вобаста ба ин, ҳифзи муносибатҳои ҷамъиятӣ дар соҳаи андозбанӣ дар таъмини фаъолияти мӯътадили низоми таъмини ҳаёти кишвар, амнияти иқтисодӣ ва соҳибиҳтиёри давлат нақши муҳим мебозад. Дар бисёр давлатҳо мубориза бо ҷиноятҳо дар соҳаи фаъолияти иқтисодӣ (пеш аз ҳама, ҷиноятҳои бо андоз алоқаманд) мушкилоти рӯзмарра буда, он яке аз вазифаҳои муҳимми давлат мебошад. Барои иқтисодиёти имрӯзаи Тоҷикистон мушкилоти саркашӣ аз супоридани андозҳо ва ё пардохтҳо аз шаҳсони ҳуқуқӣ аҳаммияти аввалиндарача дорад. Ин гуфта бо он шарҳ дода мешавад, ки қисми асосии даромадҳои андоз ба буҷет, пеш аз ҳама, ба андозсупорандагон – шаҳсони ҳуқуқӣ рост меояд.

Воқеяияти ҳаёти ҳуқуқӣ нишон медиҳад, ки сатҳи ошкоршавии ҷиноятҳо ва баррасии парвандаҳои ҷиноятӣ аз ҷониби судҳои кишвар давоми солҳои 2015-2022 оид ба саркашӣ аз супоридани андозҳо ва (ё) пардохтҳо аз шаҳсони ҳуқуқӣ дар ҔТ якранг набуда, он тамоюли рӯ ба инкишоф ва ҳам камшавиро доро мебошанд. Масалан, дар соли 2015 – 84; 2016 – 49; 2017 – 29; 2018 – 24; 2019 – 23; 2020 – 10; 2021 – 16; соли 2022 (шаҳмоҳи аввал) – 5 ҷинояти саркашӣ аз супоридани андозҳо ва ё пардохтҳо аз шаҳсони ҳуқуқӣ аз ҷониби мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ба қайд гирифта шудаанд.

Муносибатҳо дар соҳаи андозбанӣ бо КА ҶТ, КҲМ ҶТ ва КҔ ҶТ ҳифз карда мешаванд, ки ин дар навбати худ зарурати аз ҳам чудо намудани соҳаи ҷавобгарӣ ва бо ҳам мувофиқ гардонидани онҳоро талаб менамояд.

Пардохт нагардиданি андозҳо ва пардохтҳо аз ҷониби шахсони ҳуқуқӣ ба устувории сиёсати бучети давлатӣ заарар ворид мекунад, имкониятҳои маблағгузории барномаҳои иқтисодию иҷтимоиро маҳдуд мекунад ва принсипи адолати иҷтимоиро вайрон мекунад, зеро андозҳо ва пардохтҳоро шахсоне, ки бори иловагии андозро ба шахсоне, ки мунтазам ҳамин гуна ӯҳдадориҳои худро бояд иҷро қунанд, voguzor mекунанд.

Мубрамияти мавзуъ инчунин бо он алоқаманд аст, ки имрӯз муносибатҳои андоз ба марҳилаи нав ворид мешаванд. Агар дар аввал, сиёсати андозбанӣ танҳо манфиатҳои давлатро ба назар гирифта, ҳусусияти экстенсивӣ дошта бошад, имрӯз манфиатҳои ҳамаи тарафҳо ба назар гирифта мешаванд.

Бо мақсади риояи манфиатҳои давлат ва андозсупорандагон ин муносибатҳои ҷамъиятӣ аз қонуни ҷиноятӣ ба ҳимояи боэътиҳод ниёз доранд, зеро вайрон кардани онҳо барои ҳар як тараф (ҳам давлат ва ҳам андозсупорандагон) боиси оқибатҳои вазнин мегардад.

Бо мақсади таъмин намудани супоридани андозҳо ва ё пардохтҳо аз шахсони ҳуқуқӣ КҔ ҶТ дар моддаҳои алоҳида ҷавобгариро муқаррар намудааст.

Вале, мутаассифона, новобаста аз якчанд маротиба даровардани тафйироту иловаҳо ба моддаи 292 КҔ ҶТ боз ҳам баъзе камбудиҳо дидар мешаванд, ки дар амалия ин маънидодкуни татбиқи меъёри моддаи мазкури КҔ ҶТ-ро душвор гардонида, дар масъалаҳои бандубаст ва ба ҷавобгари ҷиноятӣ қашидани субъектони даҳлдор баҳсҳоро ба вучуд меоварад.

Ҷой надоштани тавзехоти Пленуми Суди Олии ҶТ низ дар ин самт ба татбиқи якхелай ҷинояти саркашӣ аз супоридани андозҳо ва ё пардохтҳо аз шахсони ҳуқуқӣ мусодат наменамояд.

Имрӯзҳо мушкилии асосии бандубости ҷиноятҳо дар соҳаи андоз, пеш аз ҳама, дар муайян кардани субъекти ҷинояти мазкур, номувофиқатии ҷазоҳои таъиншуда бо мақсади татбиқи ҷазо, мавҷуд будани мушкилотҳо дар духӯрагии қонунгузории ҷиноятӣ ва қонунгузории андозӣ, надонистан ва сарфаҳм нарафтани қонунгузории андоз аз ҷониби андозсупорандагон, байнисоҳавӣ будани худи андоз ва андозситонӣ ва ғ. мебошад.

Инчунин, дар амалияи судиву тафтишотӣ дар масъалаи муайян намудани баъзе аз алломатҳои таркиби ҷинояти дар м. 292 КҔ ҶТ пешбинишуда роҳ ва усулҳои саркашӣ аз пардохти андоз, тарафи субъективии ҷинояти мазкур, асосҳои озод кардан аз ҷавобгари ҷиноятӣ барои он, вобаста ба миқдори саркашӣ кардан аз пардохти андоз ҳамчун алломати асосии таркиби ҷинояти мазкур, вобаста ба ҳолатҳои вазнинкунандай он баҳсҳо ҷой доранд.

Вобаста ба гуфтаҳои зикршуда мавзуи таҳқиқоти диссертационӣ ҳам аз ҷиҳати илмӣ ва ҳам амалӣ муҳим ба ҳисоб меравад.

Далелҳои болозикр бори дигар шаҳодат аз он медиҳанд, ки дар замони имрӯза омӯзиши паҳлӯҳои назариявӣ, қонунгузорӣ ва амалии «Ҷавобгарии чиноятӣ барои саркашӣ аз супоридани андозҳо ва (ё) пардохтҳо аз шахсони ҳуқуқӣ тибқи қонунгузории чиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон» мубрам буда, саривақтӣ будани таҳқиқоти диссертационии диссертантро исбот менамоянд.

2. Диссертасия таҳқиқоти илмии анҷомёфта буда, аз тарафи муаллиф мустақилона навишта шуда, дорои ягонагии дохилӣ мебошад. Натиҷа, нуқтаҳои навғонӣ ва илмии барои ҳимоя пешниҳодшуда метавонанд дар назария, такмили қонунгузорӣ, бартараф намудани мушкилоти таҷрибаи судӣ дар ин самт ва раванди таълим ба таври фарроҳ истифода шаванд, ки онҳо саҳми шахсии муаллифи диссертасияро нишон медиҳанд. Бинобар ин, қайд намудан мумкин аст, ки диссертасия ба талаботи банди 31 ва 33 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти № 267 тасдиқ шудааст, мутобиқат мекунад.

3. Мавзуъ ва мазмуни таҳқиқот бо шиносномаи ихтисоси 12.00.08 - Ҳуқуқи чиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи ичрои ҷазои чиноятӣ мувофиқ буда, ба Шурои диссертационии 6D.KOA-O19, ки мувофиқи фармоиши Комиссияи олии аттестационии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқи қабули диссертасияҳоро барои ҳимоя дорад, пешниҳод шудааст.

4. Натиҷаҳои асосии таҳқиқот дар 9 мақолаҳои илмӣ, аз ҷумла 4 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандай Комиссияи олии аттестационии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба табъ расонида шудаанд, ки онҳо фарогирандаи мазмун ва моҳияти диссертасия мебошанд. Тезъоди маводи чопшуда ба банди 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ гардидааст. мувофиқ мебошад.

5. Дар таҳқиқоти диссертационии Давлатов Бахтиёр Саидакбаровиҷ истифодаи мавод бидуни иқтибос ба муаллиф ё маъхаз мавҷуд набуда, ҳамаи сарчашмаҳои истифодашуда бо ишора ба муаллиф ё маъхаз тавассути иқтибос ба расмият дароварда шудаанд, ки аз риоя шудани банди 37 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ гувоҳӣ медиҳад.

6. Дар рисолаи илмӣ ва дигар хуччатҳои пешниҳоднамудаи Давлатов Бахтиёр Саидакбаровиҷ маълумоти ғайрисаҳҳо дида намешавад.

Банди 61-и Низомномаи Шурои диссертациониро, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021 таҳти № 267 тасдиқ гардидааст, ба роҳбарӣ гирифта, комиссия пешниҳод менамояд:

1. Диссертасияи Давлатов Бахтиёр Саидакбаровиҷ дар мавзуи «Ҷавобгарии чиноятӣ барои саркашӣ аз супоридани андозҳо ва (ё) пардохтҳо аз шахсони ҳуқуқӣ тибқи қонунгузории чиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон», барои дарёфтӣ дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.08 – Ҳуқуқи чиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи ичрои ҷазои

чиноятӣ ба Шурои диссертационии 6D.KOA-O19 назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон пешниҳод шудааст, барои ҳимоя қабул карда шавад.

2. Муқарризони расмӣ аз рӯйи диссертасия шахсони зерин таъин карда шаванд:

- Абдуҳамитов Валиҷон Абдуҳалимович - доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессори кафедраи ҳуқуқи чиноятии факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи славянини Русияву Тоҷикистон;

- Сафарзода Ҳаёт Сайдамир - номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессори кафедраи пешгирии терроризм ва таъмини бехатарии ҷамъиятии факултети №6 Академияи ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон.

3. Ба ҳайси муассисаи пешбар мӯассисаи давлатии таҳсилоти олии касбии «Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон» таъин карда шавад.

4. Барои нашри эълон оид ба ҳимояи минбаъда ва ҷойгир намудани автореферат дар сомонаи Комиссияи олии атtestатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода шавад.

5. Барои чопи автореферат бо ҳуқуқи дастнавис иҷозат дода шавад.

6. Санаи ҳимоя 11 феврали соли 2023 соати 10:00 таъин карда шавад.

Раиси Комиссия:

доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ,
аъзои Шурои диссертационӣ

Сафарзода А.И.

Аъзоёни комиссия:

доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ,
аъзои Шурои диссертационӣ

Азиззода У.А.

номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ,
дотсенти кафедраи ҳуқуқи судӣ
ва назорати прокурории факултети
ҳуқуқшиносии ДМТ

Чалолов X.F.

“25” моябрӯ. 2022.